

Capitolul X. CONSUMUL ȘI MEDIUL ÎNCONJURĂTOR

”Cheltuielile cu consumul au crescut în UE 27 cu 33% între anii 1990 și 2010. Țările din vestul Peninsulei Balcanice și Turcia au prezentat creșteri mai pronunțate în perioada considerată – de 120%, respectiv 63%. Gospodăriile cheltuiesc de două până la șase ori mai mult decât sectorul public. Impactul ambiental negativ al consumului de bunuri din Europa este unul global – extragerea de resurse, producția, procesarea și transportul provoacă efecte și în alte regiuni ale globului. Obiceiurile noastre de a consuma hrană și băuturi provoacă presiuni ambientale considerabile pe care le cauzăm în mod direct prin călătoriile făcute la magazine, depozitarea și pregătirea mâncărurilor și generarea reziduurilor, dar și în mod indirect – și într-o manieră mai importantă – prin producerea, procesarea și transportarea alimentelor.” (Sursa: <https://www.eea.europa.eu/ro/themes/households/intro>)

X.1.TENDINȚE ÎN CONSUM

Înțelegerea tiparelor de consum casnic presupune înțelegerea comportamentului uman. Tiparele de consum în Europa diferă foarte mult de cele de acum 50 de ani. Cei mai importanți factori care ne determină consumul sunt veniturile crescânde, globalizarea economică, salturile în progresul tehnologic (cum ar fi Internetul și telefoanele mobile), scăderea numărului de membri ai familiilor, îmbătrânirea populației, precum și habitatele și culturile.

X.1.1. ALIMENTE ȘI BĂUTURI

Nu dispunem de date pentru județul Bistrița-Năsăud dar, conform datelor Institutului Național de Statistică, consumul mediu lunar de alimente la nivelul regiunii Nord-Vest, calculat ca sumă a valorilor trimestriale, este cel din tabelul de mai jos.

Figura X.1.1.1.

Evoluția consumului mediu lunar de produse alimentare pe o persoana, regiunea Nord-Vest

Produsul alimentar	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Paine si produse de franzelarie (kg)	32170	23012.9	22361.6	28790	28300	26926
Malai (kg)	1.828	1.772	1.841	1.721	1.801	1.664
Faina (kg)	3138.1	3125	1015.93	3.79	3280	4256
Orez (kg)	1.908	1.804	1.926	1.986	1.89	1.885
Carne proaspata, total (kg)	9163.12	13230	10460.3	14121	13952	14924
Preparate din carne (kg)	4926	4059.26	5699	4176.43	7825	4921.67
Lapte, total (litri)	7024.72	28770	27809	26186	17627	24829
Branzeturi si smantana (kg)	5340	4618.46	6395	6290	4773.47	6903
Oua (buc)	13382	40555.3	40521.2	53891	57735	60562
Grasimi, total (kg)	5725	4179.44	5544	4143.39	9848.26	2827.83
Ulei de porumb, floarea-soarelui, soia	3.763	3.677	3.716	3.784	3.837	3.775
Fructe, total (kg)	16251	15880	17268	12767.1	17778	12830.6
Cartofi (kg)	6509.01	12720	12224	8933.96	8585.12	11538
Legume si conserve din legume in echivalent legume proaspete total (kg)	31030	32170	25392.5	32443	31204	22745.1
Zahar (kg)	3.559	3.496	3.115	2.937	2.939	2.843
Dulceata, gem, compot, jeleuri (kg)	1.584	1.546	1.482	1.446	1.397	1.374
Ciocolata, bomboane, rahat si alte produse zaharoase (kg)	0.782	0.818	0.887	0.774	0.828	0.842
Apa minerala si alte bauturi nealcoolice (l)	9640.66	24294	17442.7	26372	25736	28051
Bauturi alcoolice, total (l)	8657	7188.42	6327.69	8815	8761	9764

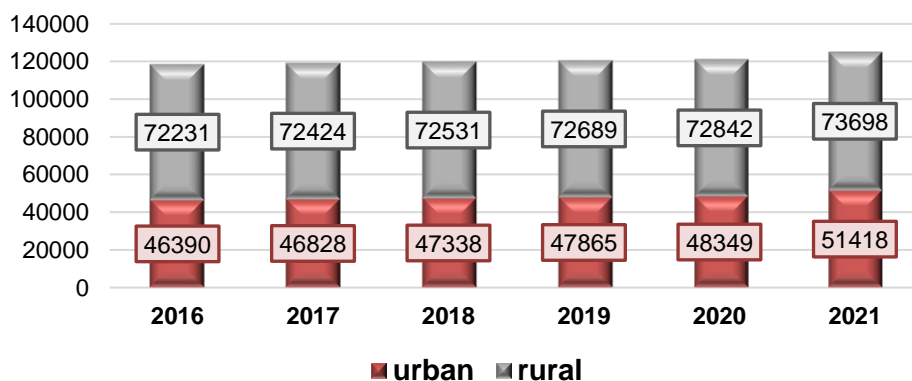
Sursa: <http://statistici.insse.ro/>

X.1.2. LOCUINȚE

Conform datelor preluate de pe site-ul INSSE, la sfârșitul anului 2021 existau în județul Bistrița-Năsăud un număr de 125116 locuințe, cu 3925 mai multe ca în anul anterior.

Figura X.1.2.1.

Evoluția locuințelor existente la sfârșitul anului, județul Bistrița-Năsăud

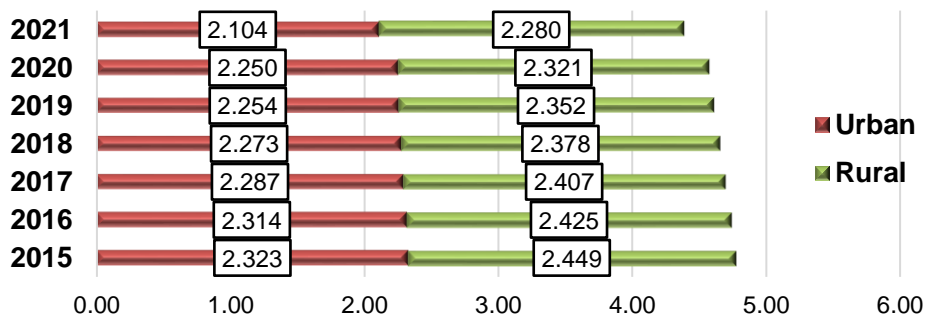

Sursa: <http://statistici.insse.ro/>

Față de 2017, ca an de referință, numărul locuințelor a crescut cu 5,5% pe tot județul. În mediul urban creșterea a fost de 10,84% iar municipiul Bistrița a înregistrat o creștere a numărului de locuințe existente la sfârșitul anului cu 13% față de 2017. Numai față de anul anterior în municipiul Bistrița sunt cu 2739 locuințe mai mult, față de 284 în Sângeorz-Băi, 34 în Beclean și 12 în Năsăud.

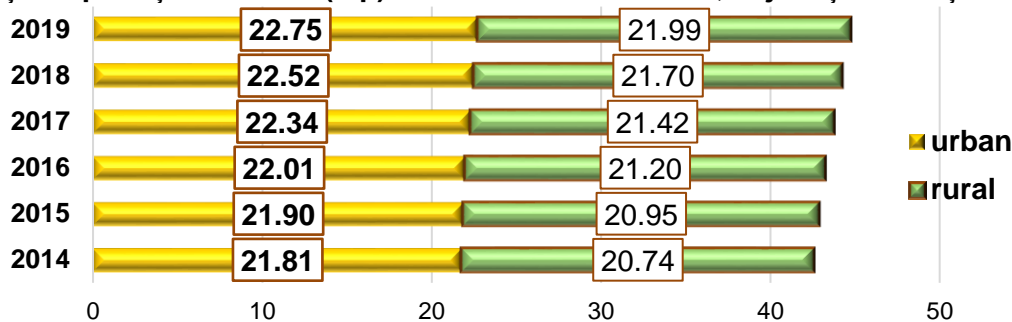
Numărul mediu de persoane care revin unei locuințe este de 2,208 locuitori/locuință, în scădere față de anii anteriori când valorile erau de 2,313 în 2019 și 2,293 în 2020.

Figura X.1.2.2.
Evoluția numărului mediu de locuitori/locuință, în județul Bistrița-Năsăud

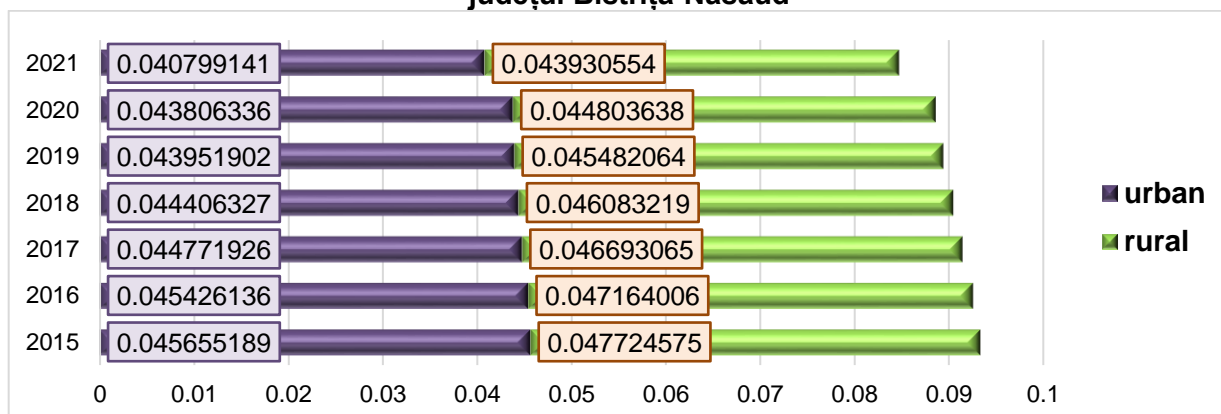
Suprafața locuibilă (exprimată ca metri pătrați suprafață desfășurată) a fost la sfârșitul anului 2021 de 6477516 mp, cu 220766 mp mai mult ca în 2020. Totodată a crescut și suprafața locuibilă disponibilă pe cap de locuitor, atât în mediul urban cât și în mediul rural.

Figura X.1.2.2.
Evoluția suprafeței locuibile (mp) ce revine unui locuitor, în județul Bistrița-Năsăud

Sursa: <http://statistici.insse.ro>,

Figura X.1.2.3.
Evoluția densității populației (număr mediu de locuitori /mp suprafață locuibilă), județul Bistrița-Năsăud

Sursă: <http://statistici.insse.ro>

În concluzie avem mai multe locuințe, în care locuiesc mai puține persoane care dispun de o suprafață locuibilă mai mare.

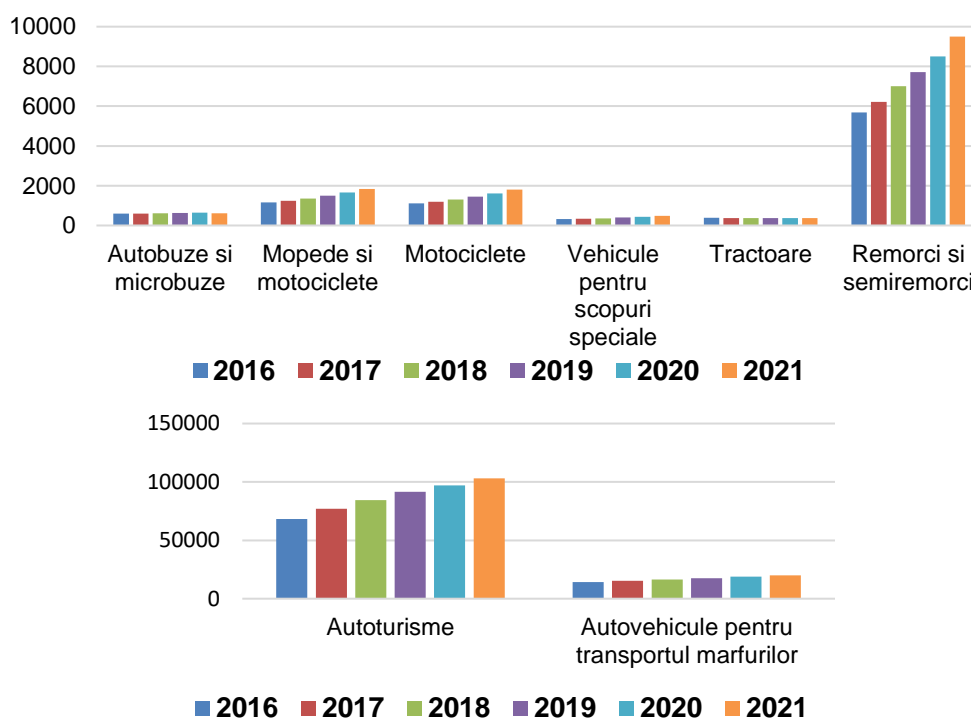
X.1.3. MOBILITATE

Transportul reprezintă una dintre cele mai importante surse de poluare a aerului. Expansiunea urbană, mobilitatea populației, dorința de confort, circulația mărfurilor, toate duc spre o ascensiune a transportului de toate tipurile, în județul Bistrița-Năsăud în special a celui rutier. La creșterea cererii de transport se adaugă și numărul mare de mașini vechi puse în circulație, mașini a căror emisii de poluanți sunt mult mai mari decât ale mașinilor noi.

Județul Bistrița-Năsăud deține în 2021 o rețea de drumuri publice de 1601 km (321 km drumuri naționale, 697 km drumuri județene și 583 km drumuri comunale). La acesta se adaugă o rețea de 319 km căi ferate, din care 183 km linii electrificate.

În ceea ce privește vehiculele rutiere înmatriculate în circulație, conform datelor furnizate de INS, numărul acestora este în creștere, mai ales la autoturisme.

Figura X.1.3.1
Evoluția numărului de vehicule rutiere înmatriculate în circulație la sfârșitul anului în județul Bistrița-Năsăud

Sursă: <http://statistici.insse.ro/>

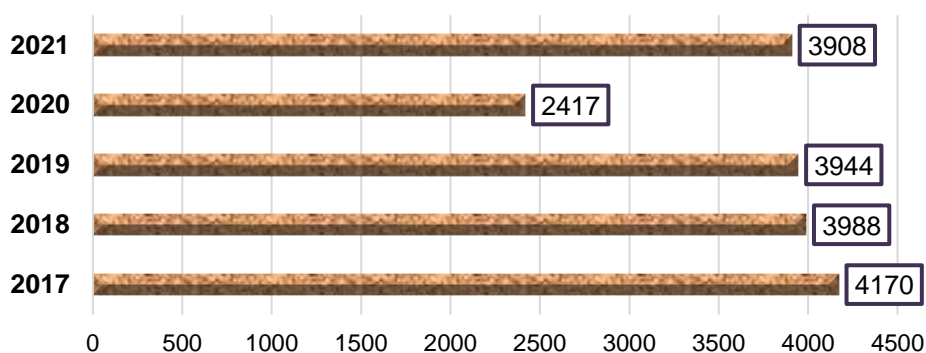
În condițiile în care UE s-a angajat să devină neutră din punct de vedere climatic până în 2050, sectorul transporturilor trebuie supus unei transformări care să ducă la reducerea cu 90% a emisiilor de gaze cu efect de seră asigurându-se tot odată și soluții accesibile pentru cetățeni. În acest sens legislația UE stabilește norme mai stricte și mai cuprinzătoare privind taxarea vehiculelor grele pentru utilizarea anumitor infrastructuri rutiere în statele membre (Directiva privind eurovinieta) pentru a stimula desfășurarea de operațiuni de transport mai nepoluante și mai eficiente. Legislația revizuită include un nou sistem de abordare a emisiilor de CO₂ pentru a reduce amprenta de carbon a transporturilor, în conformitate cu Pactul verde european și cu Acordul de la Paris.

În 2019, Consiliul a convenit asupra unor norme privind limitarea emisiilor de CO₂ generate de autoturisme și camionete până în 2030. În cadrul pachetului legislativ „Pregătiți pentru 55” prezentat în iulie 2021, Comisia a propus creșterea obiectivului de reducere a emisiilor la 55% pentru autoturisme și 50% pentru camionete, comparativ cu nivelurile din 2021. În plus, Comisia a propus stabilirea unui obiectiv de 100% pentru 2035, atât pentru autoturisme, cât și pentru camionete.

X.1.3.1 Transportul de pasageri

Transportul de pasageri intern include transportul cu autoturisme, autobuze și autocare și trenuri. La nivelul întregii țări transportul de pasageri a înregistrat în 2020 o scădere puternică față de anii anteriori dar în 2021 se observă o revigorare a acestuia.

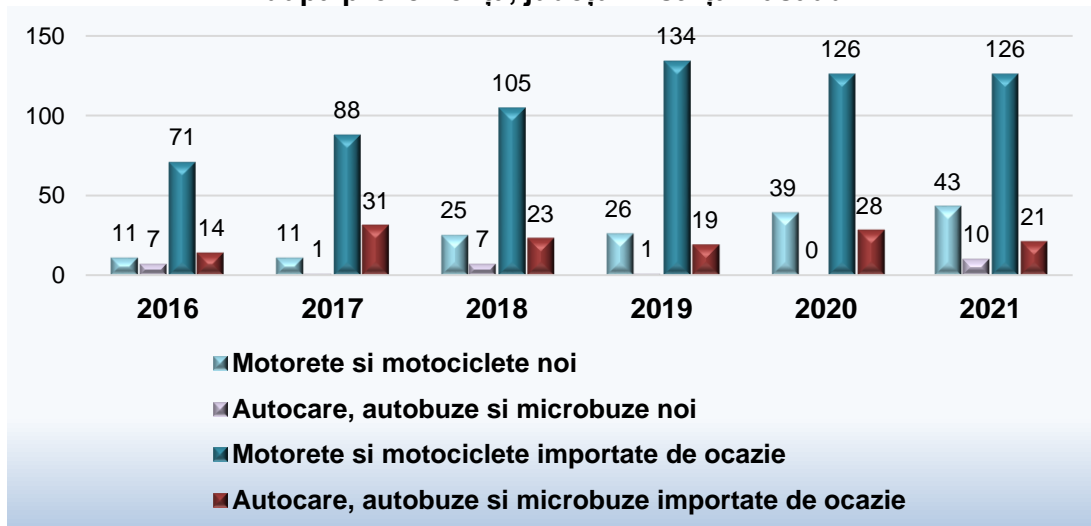
Figura X.1.3.1.1.
Evoluția numărului de pasageri din transportul public local (mii pasageri) în județul Bistrița-Năsăud

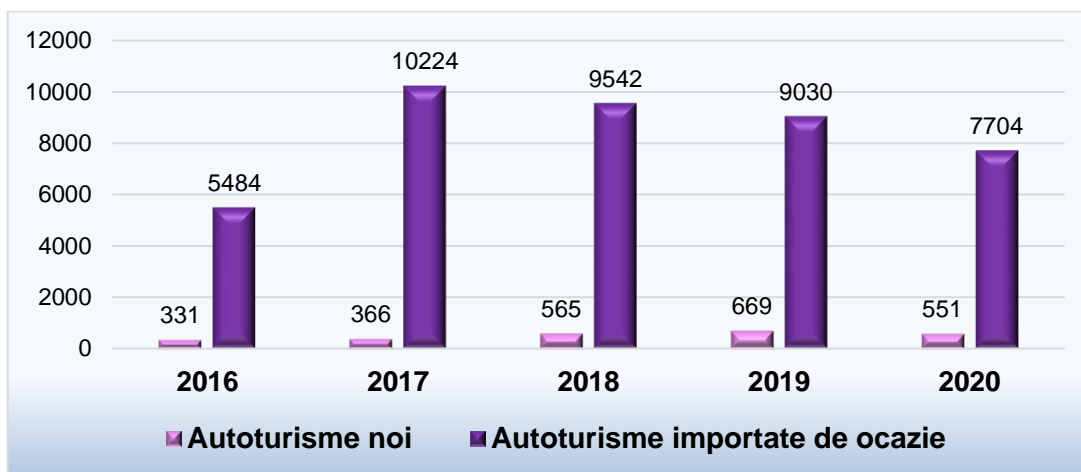

Sursa: <http://statistici.insse.ro>

Numărul mare de autoturisme personale cu care, de cele mai multe ori se deplasează câte o singură persoană, duce la cantități substanțiale de emisii de poluanți în atmosferă. În 2021 la nivelul județului nostru s-au înmatriculat 9158 autoturisme (față de 8255 în 2020), 31 autocare, autobuze, microbuze și 169 motoare și motocicletă, ponderea celor importate de ocazie fiind în continuare mare față de cele noi.

Figura X.1.3.1.2.
Evoluția înmatriculărilor noi de vehicule rutiere pentru transportul pasagerilor după proveniență, județul Bistrița-Năsăud

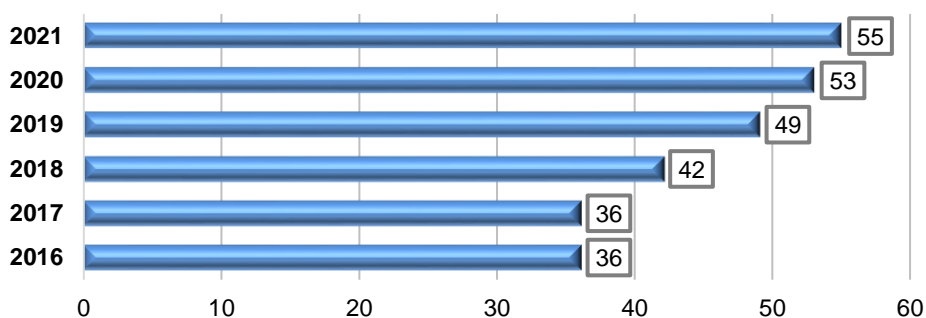

Sursa: <http://statistici.insse.ro>

Numărul de vehicule în inventar pentru transportul public local de pasageri în mediul urban al județului a crescut în 2021 față de anul anterior:

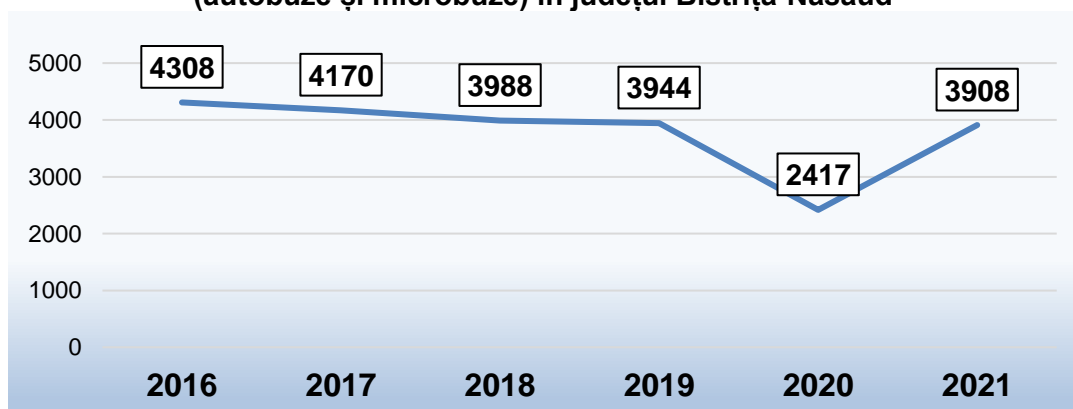
Figura X.1.3.1.2.
Evoluția numărului de vehicule în inventar pentru transportul public local de pasageri în mediul urban din județul Bistrița-Năsăud

Sursa: <http://statistici.insse.ro>

Numărul pasagerilor care folosesc transportul public a suferit în anul 2020 o scădere drastică, din cauza situației create de epidemia de COVID. Odată cu remedierea stării epidemiologice se observă o remediere a acestui indice.

Tabelul X.1.3.1.3.
Evoluția numărului de pasageri transportați în transportul public local (autobuze și microbuze) în județul Bistrița-Năsăud

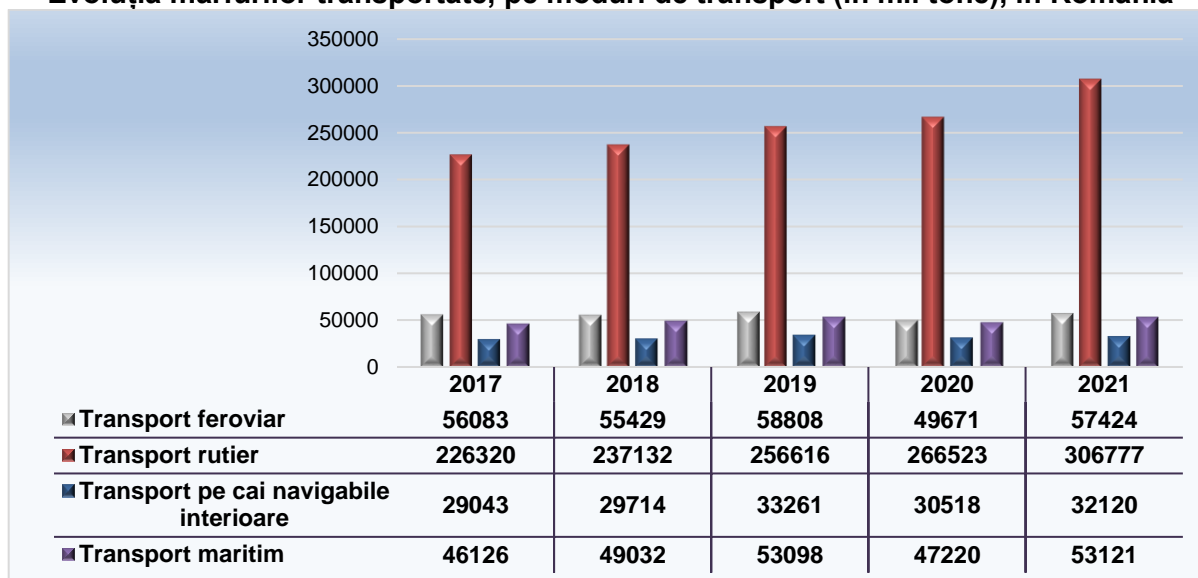

Sursa: <http://statistici.insse.ro>

X.1.3.2 Transportul de mărfuri

În anul 2021 s-au transportat la nivelul țării 455868 mii tone mărfuri, din care 67,3% prin transport rutier și 12,6% prin transport feroviar .

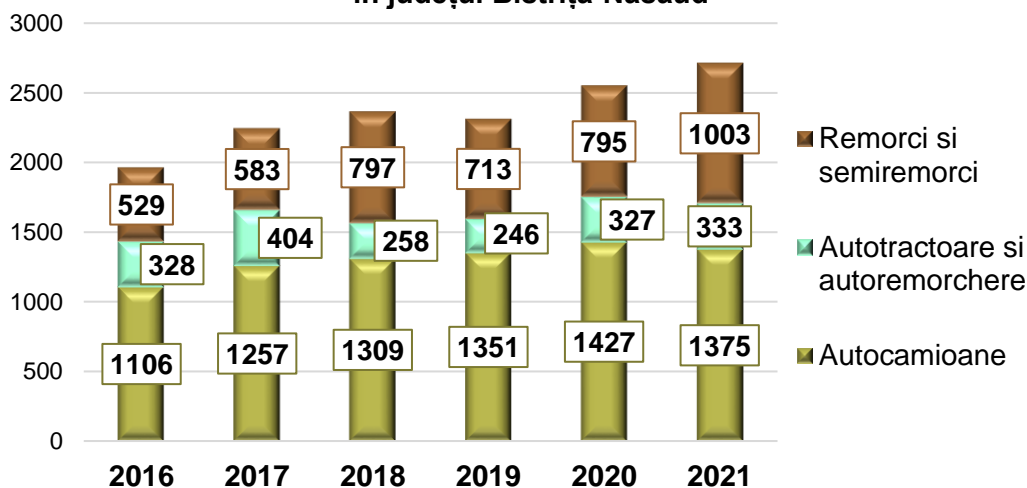
Tabelul X.1.3.2.1.
Evoluția mărfurilor transportate, pe moduri de transport (în mii tone), în România

Sursa: <http://statistici.insse.ro>

Un indicator al transportului de mărfuri este parcursul mărfurilor care reprezintă volumul activității de transport al mărfurilor într-o anumită perioadă și se exprimă în tone-kilometri (tkm), unitate de măsură definită ca transportul unei tone de mărfuri pe distanța de un kilometru. În 2021 valoarea acestui indicator la nivelul României a fost de 13625 tkm pentru transportul feroviar, 61848 tkm pentru cel rutier, 13522 tkm pentru transportul pe căi navigabile interioare și 1087 tkm pentru conducte petroliere magistrale. Valorile indicatorului sunt mai mari față de 2020 la toate modurile de transport, exceptând căile navigabile interioare. Ca dovadă a revigorării transportului de mărfuri în județul Bistrița-Năsăud a crescut numărul vehiculelor pentru transportul de mărfuri înmatriculate:

Figura X.1.3.2.1.
Evoluția numărului de înmatriculări noi de vehicule rutiere pentru transportul mărfurilor în județul Bistrița-Năsăud

Sursa: <http://statistici.insse.ro>

X.2. FACTORI CARE INFLUENȚEAZĂ CONSUMUL

Există factori externi și interni care determină comportamentul nostru de consumatori. Printre factorii externi se numără accesibilitatea, disponibilitatea și prețul convenabil — ce produse sunt disponibile și dacă ni le putem permite. Factorii interni se referă la motivații, propriul set de preferințe și nevoi, care, la rândul lor, sunt determinate de numeroase influențe.

X.3. PRESIUNILE ASUPRA MEDIULUI CAUZATE DE CONSUM

X.3.1. EMISIILE DE GAZE CU EFECT DE SERĂ DIN SECTORUL REZIDENȚIAL

Gazele cu efect de seră (GES) sunt gaze din atmosferă care acționează precum un geam într-o seră: absoarbe energia și căldura soarelui care sunt radiate de pe suprafața Pământului, le captează în atmosferă și împiedică scăparea acestora în spațiu. Acest proces este principala cauză a efectului de seră care menține temperatura Pământului mai ridicată decât ar fi altfel, permițând existența vieții pe Pământ. Multe dintre gazele cu efect de seră apar în mod natural în atmosferă, însă activitatea umană adaugă cantități enorme, sporind efectul de seră, care contribuie la încălzirea globală. Gazele cu efect de seră rămân în atmosferă pe perioade cuprinse între câțiva ani și câteva mii de ani având un impact la nivel mondial, indiferent de locul în care au fost emise.

Principalele gaze cu efect de seră sunt dioxidul de carbon (CO₂), protoxidul de azot (N₂O), metanul (CH₄), hexafluorura de sulf (SF₆), ozonul, halogenofluorocarburile (HCFC) și hidrofluorocarburile (HFC). perfluorocarburile (PFC). Contribuția fiecărui gaz la efectul de seră este determinată de caracteristicile acestuia, de abundența în atmosferă și de orice efecte indirecte pe care le poate provoca.

În 2019 țările Uniunii Europe au emis în atmosferă 4065462 kilotone CO₂ echivalent *Energia* a fost responsabilă pentru 77,01% dintre emisiile de gaze cu efect de seră din UE iar dintre acestea *transportul* reprezintă aproximativ o treime. Emisiile de gaze cu efect de seră din *agricultură* au contribuit cu 10,55%, *procesele industriale și utilizarea produselor* cu 9,10%, iar *gestionarea deșeurilor* cu 3,32%. Conform datelor de pe site-ul Parlamentului European (<https://www.europarl.europa.eu/news/ro/headlines/society/20180301STO98928> /emisii-de-gaze-cu-efect-de-sera-pe-tari-si-sectoare-infografic) în 2019 România s-a situat pe locul 10 între statele UE în ce privește emisiile totale de GES cu o cantitate de 111768 kilotone CO₂ echivalent.

X.3.2. CONSUMUL DE ENERGIE PE CAP DE LOCUIITOR

Nu deținem date.

X.3.3. UTILIZAREA MATERIALELOR

Nu deținem date.

X.4.PROGNOZE, POLITICI ȘI MĂSURI PRIVIND CONSUMUL ȘI MEDIUL

Politicile europene au început să abordeze provocările datorate tiparelor nesustenabile de consum doar recent. Inițiativele europene, cum ar fi Politica Integrată a Produselor și Directiva de ecodesign (2009/125/EC) au ca scop reducerea impactului ambiental al produselor, inclusiv consumul lor de energie pe întreaga durată de folosință a acestora. În plus, politicile UE stimulează piețele prietenoase din punctul de vedere al inovațiilor prin Inițiativa privind Piețele Pilot a UE. *Planul de Acțiune pentru Consumul și Producția Sustenabilă și pentru o Politică Industrială Sustenabilă* adoptat de Comisia Europeană în anul 2008, care va fi revizuit în anul 2012, pune accent pe abordările legate de durata de viață a produselor, favorizează achizițiile publice ecologice și inițiază câteva acțiuni orientate pe comportamentul consumatorilor. În pofida acestor fapte, politicile actuale – bazate adesea pe instrumente cu implementare voluntară – nu abordează cauzele latente ale consumului nesustenabil fiind orientate, în schimb, pe reducerea impactului acestuia.

Creșterea durabilă reprezintă unul dintre principalele obiective ale Uniunii Europene (UE). Având în vedere penuria mondială de resurse naturale, principala provocare pentru producători și consumatori este „să realizeze mai mult consumând mai puține resurse”. Pentru a aborda provocarea respectivă în această perioadă caracterizată prin schimbări climatice rapide și o cerere de energie și de resurse în continuă creștere, Uniunea Europeană a introdus o gamă largă de politici și de inițiative care au drept obiectiv consumul și producția durabile. Acestea ar trebui să ducă la îmbunătățirea performanței de mediu globale a produselor pe durata ciclului lor de viață, să stimuleze cererea de produse și tehnologii de producție mai bune și să ajute consumatorii să facă alegeri în cunoștință de cauză. În cadrul Pactului verde european și, în special, al noului Plan de acțiune pentru economia circulară, a fost anunțată o inițiativă legislativă privind o politică a produselor sustenabile pentru ca produsele să devină adecvate pentru o economie neutră din punct de vedere climatic, eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor și circulară.

La nivelul județului Bistrița-Năsăud se încercă, prin diverse acțiuni, reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și conștientizarea populației cu privire la acțiunea și modul de diminuare a acestora.

Astfel, în cursul anului 2020, **Primăria Municipiului Bistrița:**

- A reabilitat termic 9 blocuri (465 apartamente) cu 10599609 ron din fonduri europene, buget local și credite interne.
- Pentru promovarea economiei de energie, a măsurilor de eficiență energetică și resurselor de energie regenerabilă a derulat
 - Proiectul "Our buildings" care a acordat suport tehnic municipalităților în definirea strategiilor de renovare a clădirilor, luând în considerare noile cerințe ale Uniunii Europene în sectorul construcțiilor. Proiectul s-a desfășurat în perioada 2018-2021, prin Asociația Orașe Energie în România și EnEffect Bulgaria, având drept coordonator Institutul European pentru Performanța Clădirilor – BPIE. În cursul anului 2021 s-a finalizat Planul de renovare pe termen lung al stocului de clădiri publice din municipiul Bistrița, orizont 2021-2050, în armonizare cu Planul de Acțiune privind energia durabilă al municipiului Bistrița. Planul de renovare conține 127 clădiri municipale cu o suprafață utilă totală de 124.551 m², propuse etapizat spre renovare: 2030-2040-2050, reducerea totală estimată de emisii CO₂ până în 2050 fiind de 58,07% față de anul 2018.
 - Proiectul: „ZERO CARBON CITIES” derulat în perioada 2019-2022, în cadrul Programului european URBACT III, are ca obiectiv sprijinirea orașelor partenere în stabilirea, pe baze științifice, a țintelor de reducere a emisiilor de dioxid de

carbon și a Planurilor Integrate de Acțiune pentru Climă care să contribuie integral la Acordul de la Paris și la viziunea strategică UE pentru neutralitatea climatică în 2050. În cadrul întâlnirilor online din cursul anului 2021, ale membrilor Grupului local Urbact - alcătuit din reprezentanți ai instituțiilor publice cu atribuții în domeniul protecției mediului, organizațiilor și universităților locale, s-au conturat domeniile principale de acțiune privind reducerea emisiilor de CO₂: clădiri publice, rezidențiale și nerezidențiale; iluminat public; transport public, privat și comercial; producția locală de energie regenerabilă; deșeuri; au fost evidențiate, de asemenea, măsuri de adaptare la schimbările climatice, de reducere a riscurilor și vulnerabilităților locale generate de acestea.

Întocmit,
Angela Cordoș